

Μακεδονικά

Τόμ. 4, Αρ. 1 (1960)

Βασιλείου Λαούρδα, Ο Μακεδονικός Αγών εις την περιοχήν των Σερρών κατά το 1907 (Εκθέσεις του προξένου Σακτούρη)

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.779](https://doi.org/10.12681/makedonika.779)

Copyright © 2014, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1960). Βασιλείου Λαούρδα, Ο Μακεδονικός Αγών εις την περιοχήν των Σερρών κατά το 1907 (Εκθέσεις του προξένου Σακτούρη). *Μακεδονικά*, 4(1), 618–620. <https://doi.org/10.12681/makedonika.779>

gers University Press. New Brunswick, New Jersey, 1957. 8ον σελ. XVIII + 365, μετὰ πολλῶν εἰκόνων.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀξιόλογοι καταβάλλονται ἐν Ἀμερικῇ προσπάθειαι πρὸς καλλιέργειαν καὶ προαγωγὴν τῆς περὶ τὸ Βυζάντιον ἐπιστήμης. Εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν προφανῶς ὀφείλεται καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Πανεπιστημίου Rutgers περὶ ἐκδόσεως σειρᾶς ἀξιολόγων ἔργων, ἀφορώντων εἰς τὸ Βυζάντιον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Rutgers Byzantine Series», ἡ διευθύνσις τῆς ὁποίας ἀνετέθη εἰς τὸν ἑλληνικῆς καταγωγῆς διαπρεπῆ βυζαντινολόγον Peter Charanis, καθηγητὴν ἐν τῷ αὐτῷ Πανεπιστημίῳ. Ὡς πρῶτον βιβλίον τῆς σειρᾶς δημοσιεύεται εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν τὸ ἀνωτέρω ὀνομαστὸν ἔργον τοῦ Charles Diehl περὶ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς καταπτώσεως τοῦ Βυζαντίου (Byzance. Grandeur et décadence). Ἡ ἔκλογη ὑπέθεξεν ἐπιτυχῆς, ἐπιτυχῆς δὲ εἶναι καὶ ἡ μετάφρασις, γενομένη ὑπὸ τῆς Naomi Walford.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ βιβλίον, ἐκδοθὲν πρὸ τεσσαρακονταετίας, εἶναι ἀρκετὰ παλαιόν, ἔκτοτε δὲ οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς βυζαντινολογίας ἔχουσι προσδεύσει σημαντικῶς, ἔν τισι δὲ καὶ κατέληξαν εἰς συμπεράσματα διάφορα τῶν ἐκτιθεμένων ὑπὸ τοῦ Diehl, ὁ διευθύνων τὴν σειρὰν καθηγητῆς Charanis προέταξεν εἰσαγωγὴν, εἰς τὴν ὁποίαν σημειώνει τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ σημερινὴ βυζαντινολογία ἀφίσταται τῶν γνώμων τοῦ Diehl. Ἡ μετάφρασις εἶναι μὲν ἑλευθέρα, ἀλλὰ παρακολουθεῖ πιστῶς τὸ νόημα τοῦ κειμένου. Ἐλαφρόταται μόνον μεταβολαὶ ἐγένοντο εἰς τινὰς χρονολογίας καὶ εἰς τὰ νομισματικά, διὰ νὰ προσαρμοσθῇ τὸ ἔργον εἰς τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην.

Εἰς τὸν συγχρονισμόν τοῦτον ἀποβλέπει καὶ ἡ εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου προστεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Charanis μακρὰ βιβλιογραφία (σ. 301 - 357) τῶν ἐκδοθέντων μετὰ τὸ βιβλίον τοῦ Diehl ἔργων.

Ἐπιτυχῆς τέλος ἦτο ἡ ἰδέα τῆς εἰκονογραφήσεως τοῦ βιβλίου δι' ἔργων βυζαντινῆς τέχνης. Αἱ ὠραῖαι εἰκόνες ὄχι μόνον καθιστῶσιν ἐπαγωγὸν τὸ βιβλίον διὰ τὸν φιλιστορα ἀναγνώστην, ἀλλ' ἐπαιξάνουσι καὶ τὴν διδακτικὴν αὐτοῦ δύναμιν. Ἐὰν σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πολλοῦ κόσμου διὰ τὸ Βυζάντιον, δύναται ἀδιστακτικῶς νὰ λεχθῇ ὅτι ἐπέτυχε πλήρως.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Β α σ ι λ ε ῖ ο υ Λ α ο ῦ ρ δ α, Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγὼν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Σερρών κατὰ τὸ 1907 (Ἐκθέσεις τοῦ προξένου Σακτούρη). Ἐκδόσεις κειμένων, σημειώσεως ὑπὸ —. Εἰσαγωγή ὑπὸ Πέτρου Πέννα. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Γ' τόμου τῶν «Σεραϊκῶν Χρονικῶν». Ἀθῆναι 1958. 8ον σ. 144.

Τὸ Ἰδρυμα Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἵμου εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ περιλαμβάνει καὶ τὴν μελέτην τῆς προσφάτου ἱστορίας, καθ' ἣν ἀνετράπη ἡ μακραίων ἐπὶ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἵμου Τουρκοκρατία καὶ ἐδημιουργήθη τὸ σύγχρονον πολιτικὸν καθεστῶς. Εἰς τὴν ἱστορίαν ταύτην κεντρικὴν θέσιν κατέχει ὁ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος διεξαχθεὶς μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Χερσονήσου Μακεδονικὸς Ἄγών, ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ἦσαν οἱ μεταβαλόντες τὴν κατάστασιν Βαλκανικοὶ Πόλεμοι τοῦ 1912 καὶ 1913. Ὁ ἀγὼν οὗτος παρὰ τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ δὲν ἐμελετήθη μέχρι τοῦδε ἐπαρκῶς, μολοντί ἔχουν γραφῆ ἀρκετὰ, καὶ τοῦτο, διότι δὲν ἤλθον ἀκόμη εἰς φῶς οὔτε ὅλα τὰ ἀπομνημονεύματα τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα οὔτε, τὸ καὶ σπουδαιότερον, καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς αὐτὸν δημόσια ἔγγραφα, τὰ ἀποκείμενα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείων καὶ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην θέλον νὰ πληρώσῃ τὸ Ἰδρυμα, ἤρχισεν ἤδη τὴν συγκέντρωσιν τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἔκ τῶν συγκεντρωθέντων δὲ μέχρι τοῦδε ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ἰδρύματος προέβη διὰ τοῦ παρόντος ἔργου εἰς τὴν δημοσίευσιν κατ' ἐκλογὴν ἐκθέσεων τοῦ προξένου Σερρῶν Ἀντωνίου Σακτούρη, εἰς τὰς ὁποίας ἐκτίθεται ἡ ἐν Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ κατάστασις ἀπὸ τῆς 30ης Νοεμβρίου 1906 μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου τοῦ 1907. Ἐν τέλει ὁ ἐκδότης προσέθεσε καὶ σημειώσεις, συμπληρούσας ἕξ ἄλλων πηγῶν τὰς ἐκθέσεις, καὶ δὴ ἕξ ἐπιστολῶν τοῦ μητροπολίτου Σερρῶν Γρηγορίου καὶ ἰδία τοῦ μητροπολίτου Δράμας Χρυσοστόμου.

Ὁ Π. Πέννας εἰς τὴν γραφεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ εἰσαγωγὴν ἐξαιρεῖ τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τῶν ἐγγράφων σημειῶνων τὰ σπουδαιότερα αὐτῶν διὰ τὴν ἱστορίαν στοιχεῖα. Πράγματι ἡ ἱστορικὴ σημασία τῶν ἐγγράφων διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀγῶνος εἶναι μεγάλη. Ταῦτα πρῶτον ὀρίπτουν φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀγῶνος ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ, διὰ τὸν ὁποῖον ἕως κῶρα πολὺ ὀλιγώτερα ἔχουν δημοσιευθῆ ἢ διὰ τὸν ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ, δεύτερον ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ κατηγορία περὶ τῆς συνεργασίας τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Τούρκων ἐναντίον τῶν ζητούντων τὴν ἐλευθερίαν των Βουλγάρων εἶναι μῦθος κακόβουλος, τρίτον ὅτι καὶ εἰς τὰς βορειοτέρας περιοχὰς τοῦ Πετρισιῦ, τοῦ Μελενίκου καὶ τοῦ Ραζλόκ ὑπῆρχεν ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, ὁ ὁποῖος, ὡσάκις ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἀπηλλαγμένον τῆς ἀμέσου ἀπειλῆς τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, ἐπανήρχετο εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τέταρτον ὅτι οἱ ἐπὶ τῶν μεταρρυθμίσεων Γάλλοι ἀξιωματικοί, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοί των ἄλλων ἐθνῶν, ἤσκουν ἀυσυστόλως φιλοβουλγαρικὴν πολιτικὴν καὶ πέμπτον ὅτι ἡ ἔνοπλος ὀργάνωσις εἰς τὴν περιοχὴν Σερρῶν καθυστέρησε πολὺ, ὀφείλεται δὲ κυρίως εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ Σακτούρη καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ ὑπηρετήσαντος ἀξιωματικοῦ Φλω-

ριᾶ, ἐνῶ αἱ βουλγαρικαὶ συμμορίαι ἤδη καὶ πρὸ τοῦ 1901 εἶχον εἰσρεῦσει εἰς τὴν περιοχὴν καὶ ἐξεβιάζον τὸν πληθυσμὸν διὰ φόνων καὶ ἐμπρησμάτων, ὅπως προσέληθη εἰς τὸν Βουλγαρισμὸν.

Χρησιμώτατα εἶναι καὶ τὰ ἀκολουθοῦντα τὰς σημειώσεις εὐρητήρια τῶν τοπωνυμίων, τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, τῶν προσώπων καὶ τῶν θεμάτων, τὰ ὅποια διευκολύνουν πάρα πολὺ τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου.

Ἡ ἐκλογή τῶν ἐγγράφων εἶναι ὁμολογουμένως ἐπιτυχής, νομίζω ὅμως ὅτι δὲν ἦτο ὀρθτὴ ἢ σκέψις νὰ παραλειφθοῦν μέρη, τὰ ὅποια κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἐκδότου δὲν παρουσιάζουν γενικώτερον ἐνδιαφέρον. Οἰαδῆποτε περικοπὴ εἰς ἔγγραφα, χρησιμοποιούμενα ὡς ἀποδεικτικὰ ἱστορικὰ στοιχεία, μειώνει τὴν ἀξίαν αὐτῶν, διότι πλὴν τοῦ ὅτι ἀφήνεται εἰς τὴν ὑποκειμενικὴν κρίσιν τοῦ ἐκδότου ὁ διαχωρισμὸς τῶν περιεχομένων τοῦ ἐγγράφου εἰς γενικώτερον καὶ μερικώτερον ἐνδιαφέροντα, κλονίζεται καὶ ἡ ἀξιολογία τῶν δημοσιευομένων. Ὁ καχύποπτος καὶ πολλὰκις καὶ κακόβουλος ἀναγνώστης δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι σκοπίμως ἐξελέγησαν τὰ πολιτικῶς συμφέροντα, παρελείφθησαν δὲ τὰ μὴ συμφέροντα.

Τέλος παρατηρῶ ὅτι δὲν κατεβλήθη ἡ δέουσα ἐπιμέλεια διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἀρκετὰ καὶ μάλιστα εἰς κύρια ὀνόματα. Οὕτως ἐπανειλημένως γράφεται Ροζλοκίου ἀντὶ Ραζλοκίου (σ. 7, 8), Στουρνάρης ἀντὶ Στουρνάρας (σ. 10), ἐν εἴδῃ ἀντὶ ἐν εἴδει (σ. 8) καὶ τὰ τοιαῦτα.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ